

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

HÁZHOZ KÜLDVE:

Egész évre 5 frt — kr
Félévre . . . 2 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, köz-
ségi jegyzők és tanítók
részére egész évre 3 frt.

Az előfizetések
postautalvánnyal
eszközlelők.

Egyes számok 10 kr-ával
kaphatók a kiadóhiva-
talban.

GÖMÖR

TARSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEK.

Háromhasábos petit-sor
egyszeri közléseért 7 kr.
kétszeriért 6 kr., több-
szoriért 5 kr. fizetendő
Bélyegdíj minden egyes
beiktatásért 30 kr.

A NYILTTÉRBE:

minden 3-hasábos gar-
mond sor díja 15 kr.
Hirdetőirodák, előfizetők
vagy gyakori hirdetők
tetemes díjkedvezmény-
ben részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez (Kossuth-utca
8. sz.) küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak
Felelős szerkesztő: **SZELESS ÖDÖN.**

Megjelenik hetenkint egyszer,
— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk,
a kiadóhivatalba (Kossuth-utca 7 sz.) intézendők
Laptulajdonos: **DRASKÓCZY LÁSZLÓ.**

Társadalmi törekvések.

II.

A társadalmi egyenlőség elvének mult számunkban kifejtett értelmezésével, a társadalmi törekvések csak egyik eszméjének fogalomkörét adtuk, de ha az erkölcsi eszmék ama nagy conglomeratumába hatolunk, melyet az észbeliséghez jutott ember társadalmi vonatkozásaiban megteremtett, azon pillanatban, midőn az észről leverettek a mindinkább élethez jutott emberiség hatalmával a rabbilincsek, azonnal megtaláljuk az egyenlőség eszméjének ikertestvérét: a **társadalmi szabadságot.**

S miként a társadalmi egyenlőség elve elválasztandó a jogi s politikai egyenlőség elvétől, ép úgy a társadalmi szabadság a politikaitól.

Mert a mint a politikai szabadság az állam polgárának az államban a politikai jogok szabad és egyenlő gyakorlatát és megszerezhetőségét biztosítja, ép úgy a társadalmi szabadság az embernek a társadalmi viszonyokban az egyéni tehetség és erő szabad és egyenlő érvényesülésének lehetőségét adja meg.

Az ujkor vivmánya ez is.

Az ó-korban még a legműveltebb népeknél, mint a görögöknél is csak állami szabadság volt, a társadalmi teljesen száműzve és üldözve lévén. — A római műveltség már több érvényesülését engedte, de a „jus civile“, vagyis „polgár jog“ még mindig sokat absorbeált, a középkori társadalmak pedig az egyházi, hűbéri és városi uralmak által voltak korlátozva.

E korlátokat hazánkban is elsodorta a világszellem, melynek örökdicőségű bajnokai első sorban a régi magyar középosztály tagjai voltak, az elnyomott néposztályok politikai emancipatiojával bevezetvén a társadalmi emancipatiót.

Ennek a diszes munkának élvezi gyümölcseit a magyar társadalom jelen összes sikereiben, biztosítván a társadalmi szabadság által az összes szabadsági jogokat, s az azoknak minden téren való érvényesülését

E társadalmi cselekvésnek megvoltak azon gyümölcsei is, hogy a régi középosztály új és életerős elemeket vett fel s vesz fel magába folyton, melyek együtt a szabadság által új haladásra vannak hivatva.

A szabadság munkája azonban mindenütt rátalált most is a reakcióra, a szellemi s társadalmi terrorismusra.

A vizet predikálják, s a bort iszszák, a szabadságot dicsőítik s az ellen lépten nyomon vétének.

A szellem, a tehetség, melyek együttvéve az érzellemmel az egyéniséget adják, gyakran legnemesebb törekvésekben is gátoltatnak, akadályoztatnak, megbénítatnak; meggyőződés, elv, érzelm és törekvések elé, melyek a társadalmi közjót óhajtják, tán csak azért, mert helyi szempontok azt másképp diktálják, akadályok gördítettnek, kicsinyes intriguakkal alárendelni óhajtják az egyéni akaratnak, vagy abból alakult klikk-szellemnek az egyéni szabad cselekvést.

Mi, kik a szabadság legdicőségesebb elvét is felirtuk zászlónkra, az ily kicsinyeségek előtt meghajlani nem fogunk, bátran és lelkesen fogjuk kiáltani: előre a szabadság utján! Érvényesüljön a társadalmi téren a közszabadság, ébredjenek a polgárok ugyanazon téren az önkaratra, s ennek a szabadság utján hatalmára.

A szabadság eszméjének, mely az emberiség javára szolgáló minden törekvéseket tisztel s respektál, mely minden osztálynak a békés együttműködést s együttilétet biztosítja, élünk s vele győzünk.

TÁRCSA

Rá gondolkodok, édes anyám....

Rá gondolkodok, édes anyám
A te áldott két kezedre!
Hányszor is rájuk borultam
Kinjaimban keseregve.

Megsimitottad fiadnak
Redőkbe vont bus nomlokát.
Elsimitottad a redőt
S könnyeimet felszáritád.

Ámde jött a sors viharja
S elszakított te mellőled.
Hajtott, üzött vak dühébe
Messze, messze, el te tőled.

S mostan koldus vagyok, árva,
Katángkóró az utszélen.
A jólétnek verőfényét
Annál nagyobb kinnal érzem.

És nem tudok felszállani
Örök fénybe, a magosba,
Pedig a dicsőség vágya
Lelkemet úgy elkinozza.

És nem tudok úgy szeretni
Állandóan, a mint mások.
Röpke vágygyal, szárnyszegetten,
Megujult láng után várok.

És nem tudok megnyugodni,
Mindenki megbánt e világban,

Hogy a csendet, nyugodalmat
Annál jobban megkívánjam.

Fáradt vagyok, nagyon fáradt,
Testem, lelkem megbénulva,
Itt vergődöm kinjaimban
Két karomra leborulva.

Anyám! tán megsimítanád
Gyermekeidnek bus homlokát;
Tán elüznéd bánatomat
S könnyeimet felszáritnád.

Ha én most ráhajolhatnék
A te áldott, két kezedre,
Ha én most ráborulhatnék
S ott sirhatnék keseregve.

Juhász László.

„RIMASZOMBAT NEMTŐJE“ *)

Czimü prologból.

— A „Gömör“ eredeti tárcaja —

(Előadatott a színházi idény megnyitása alkal-
mából f. hó 23-án Rimaszombaton.)

2. Felv.

(Thália: B. Polgár Fanny, Génusz: Szabó Etel,
Közöny: Szilágyi Berta.)

Közöny: Im ezimered, ha oly büszkén adod,
Koldus jelvény, egy túskenőtte bot.

*) Szintársulatunk rokonszenves s ügybuzgó tagjának sikerült költői színekben gazdag prologjából közöljük e kedves részletet, maradandó emlékül.

Csak vándorolj e városból tovább,
S viseld fődön a töviskoronát.

3. Felv.

Szinigazgató: (Bátosy Endre) (Balelőtérből.)

Virágfüzér a töviskorona,
Ha e város művészet otthona.
Ha nincs közöny, ha van érző kebel,
Minden szavunk új életet lehel.
Virágot hajtson kezünkben a bot,
Mely küzdeni erőt s kedvet adott.

Közöny: A hol ily nagy s merész bizalom,
Irhámat immáron elhordhatom. [el.]

(Erős zene.)

„Prolog“ vége diszes csoportozatban
hozta elénk az egész személyzetet, a csoport kö-
zepén „Rimaszombat nemtője“ következőleg szól
városunkhoz:

Nemtő (Szücs Margit.)

Szép városom legyen majd érdemed,
Hogy e virág méltán megilletett.
Légy nagygyá, széppé, miként én kívánom,
A művészet benned hazát találjon,
Oh légy magyar, magyar legyen beszéded,
Honfierény legyen a büszkeséged;
Hogy példaként mutasson rád a hon
És néped éljen benned boldogon.

Kunhegyi Miklós.

A legdemokratikusabb beszéd.

Arany szavak azok, melyeket az új miniszterelnök a tiszteletére november 23-án rendezett fáklyásmenet alkalmával H a v a s Rezső üdvözlő beszédére válaszolva mondott.

Nincs sora, nincs betűje, melyet teljes készséggel alá nem írunk, mely a mi elvünket, álláspontunkat is a legprecisebben nem fejezné ki.

Nem teszünk azért hozzá semmit, nem veszünk el belőle semmit, közöljük egész terjedelmében, mint olyat, melyet mi is programunkba vettünk, zászlónkra felirtunk. Ime a beszéd:

Tisztelt polgártársak! Fogadják mélyen érzett köszönetemet ezért a kiüntetésért, hogy a főváros polgárságának köréből így nagy számmal méltóztattak megtiszteléseimre itt megjeleni. Fogadják köszönetemet azokért a szívélyes üdvözlőszavakért, melyekkel szónokuk érzelmeit megosztotta, fogadják köszönetemet azért a szíves szövegért, a melylyel ha nem is politikai, de a társadalomra is kiható működésem terén támogatást felejték meg.

A magyar társadalom abban a szerencsés helyzetben van régóta, hogy két korszerű eszme: a demokrácia és a szabadság uralja. Ezeknek köszönhetjük a nemzeti öntudat és önérték, a tettere felébredését. Ezeknek köszönhetjük a nemzetnek gazdasági és kulturális téren előrehaladását, ezeknek a törekvést, hogy a nemzetet nagygyá és biztosítottá tegyék, és ezeknek köszönhetem én, uraim, hogy felséges uram kegyelméből azon polcot foglalhatom el, a melyen, hogy megtiszteljenek, ide sereglettek s a melyen magamat a nemzet első napszámosának tekintem. Ezeknek az eszméknek szolgálatában szándékom továbbra is a fokozott munkának embere maradni.

A polgári elembe rejülő, részben még szunnyadó erőnek felkeltése s hasznosítása az a nagy átalakulás, a melynek napjait éljük; és ez az átalakulás, ha ezek az erők önzetlenül és odaadással szegődnek a közérdeknek szolgálatába, azzal fog végződni, hogy ezt a nemzetet soha nem remélt nagyságra, ezt a fővárost soha nem remélt virágzásra emeli.

De uraim, ebben a nagy nemzeti munkában nekünk minden társadalmi osztálynak erejére és közreműködésére szükségünk van. Nem igaz szolgálja a szabadság és a felvilágodottság eszméinek, nem igaz munkása az előhaladásnak, a ki a társadalom minden erejét igénybevenni a nemzet nagygyátételének dicső munkájára nem kívánja. Mi, polgárok megkívánjuk szerepünket a munkában, de sértetlenül meg akarjuk adni mindenkinek az őt megillető tiszteletet és szerepet. A mi elemünk, a mi törekvésünk nem az exkluzivitás, hanem a lehető összetartás és összelvasztás.

Ezek az elvek fognak engem vezérelni, t. uraim, úgy politikai, mint társadalmi működésben, ezeknek megszívlelésére, a szunnyadó polgári erők felkeltésére, minden társadalmi elemnek összhangzó együttműködésére irányítom figyelmüket, midőn megköszönve újra ezt a rám nézve nagy megtiszteltetést, kérem, tartsanak meg szíves emlékükből engem, a ki politikai életemnek legkedvesebb emlékei közé fogom sorolni ezt a megtiszteltetést.

Annak a „másik polgárnak.”

Mindenek előtt kettőt constatálok: az egyik, hogy a „Gömör-Kishontban” úgy ön, mint önnel lehet mások is, a kor színvonalán álló művelt egyének társadalmi közösségébe öhajtkoznak és nagyon helyesen, mert azon a téren bizonyára meg fogják találni az igazi demokrácia terét melyet mi kezdettől hirdettünk, s melylyel ellentétes iránylatra találtunk; — a másik mit constatálni kívánok, hogy t. i. névtelen cikkíró úr maga is elismeri, hogy vezércikkem conclusiója helyes, hogy a szellemi műveltség egyenlővé teheti az embereket, de nem látja be vezércikkem alapigazságát, hogy a társadalmi viszonyokban való egyenlőség egy oly kétségbevonhatlan kényszerűség, mely megtagadja az egyenlőség általános abstract elvét, — addig abból az egyenlőség által megteremtett nyomasztó kényszerűségtől csak a szellemi műveltség vezethet egy elvont értelmű egyenlőséghez.

Igy áll, hogy megtagadhatjuk a concret társadalmi viszonyokban az egyenlőséget, elismerhetjük azt a szellemi műveltségben megtalálható abstract jellegű egyenlőségben.

Mennyire hordozták ön s elvtársai e tiszta és nemes értelemben vett egyenlőséget eddig zászlójukon, azt bebizonyították multkori nyilatkozatai, s elvbarátai magatartása, a tervszerű hecczek, melyeknek a nyilvános élet terén tanui voltunk, s melyet csak nemrégiben bélyegezték

meg, anélkül, hogy arra a kellő felelet megjött volna.

Ha ön és elvtársai kezdenek a helyzettel tisztába jönni, s törekednek nemcsak visszafelé nézni, s keserű dolgokon rágódni, de az újabb nyilatkozat szerint az általunk hirdett olyan igazságoknak kifejezést adni, oly igazságokat is kifejezni, melyeket sokhelyütt eddig, különösen pedig a „Gömör-Kishont” 48 számában megjelent cikkében nem hallottunk, illetve nem olvastunk, akkor csak örömmel üdvözljük ezen „Front és Flügel Veränderung”-ot, törekvésünk küzdelmünk győzedelmét látva ebben.

Ami a „mondva csinált” szerkesztői üzenetét illeti, ez iránt önnek felelősséggel nem tartozom, tartalmával foglalkozhatik, mint minden hírlapi közleménnyel, de vakmerőségnek kell tartanom fenti irányban még célzást is tenni és az én jogkörömbe beavatkozni, mert senkire, csak reám tartozik ez. Tessék foglalkozni a lényeggel, ha ezen túl megy, incorrect dolgokat művel, jelen esetben pedig még képzelődésben is él, mert azt hiszi, hogy előttem csak az ő „cikke” lebegett.

De hogy is veendő komolyan a cikkíró úr, ha a megyei közönségben látja egyedül a botránykövet, mely őket a művelt társaságból kizárja. Izgatás ez, egy szelid óhajban kifejezve, hogy ők is ott kívánnak lenni a művelt körökben, bár nem veszik be őket. Rosz akarátú fordítás ez, mert magam is tudom, hogy nagyon sok helyütt ép az ellenkezőn dolgoznak. Volt alkalmam hallani sok derék városi polgártól s úgy látom, hogy ez a közohaj is, melyet a „Gömör” is kifejtett, hogy a városi művelt közönség a megyeivel karöltve járjon el, de akadt s akad mindig egy-egy bomba, a mely azt tervszerűen megzavarta és megzavarja. Megfogjuk látni, hogy t. cikkíró úr következetes fog-e maradni, ha döntésre kerül a sor.

Különb, aki társadalmi eszmék fejtegetését a selyem párna és szalmazsák felettszűletéssel kezdi, az annyira selejtes téren mozog, hogy hiányzik benne minden magasabb társadalmi eszme iránti finomabb érzék.

Ha az előjogokból és balitételekből épített hatalmas várfalat lerombolni akarják, ám rombolja le t. cikkíró úr önnön felfogását, ez biztosíthatja az első sikert, mert míg a tisztas polgári munkát s becsületet oly exclusiv módon fogja lefoglalni és hangoztatni; míg a megyei körök iránt gyűlöletes érzelmét a kiengesztelődés fel nem váltja; míg a kiengesztelődés hangját meg nem érti, a közéletet észre nem veszi; míg magát s elvtársait képzeletben a jegecedés fonálának, s nem egy harmadik eszmét, a liberális felvilágosított modern szellemét; míg nem lesz a megyei közönség iránt oly módon elfogulatlan, mint mi a városi s megyei iránt egyaránt: addig elismerésre nem fog számíthatni, a zászlaja nem a haladás, de a középkori kasztszelleme; fegyvere nem a polgári munka, hanem az aknamunka; hadi taktikája nem civilizatio, hanem intriga és malitia lesz, mely csafolni akar, s a helyett itt-ott épen általunk hangoztatott elveket s igazságokat kísérel meg felállítani egy csomó indokolatlan állítás között.

Az ünnepelet szerkesztőt pedig hagyja a t. cikkíró békén. Biztosíthatom arról, hogy Ő az ünneplést sem nem kereste, sem abból tökélet teremtani saját maga céljaira nem akart.

Munkásságában van annyi szerénység, törekvésében annyi őszinteség; egy nemes cél iránt való odaadó készség: mely lelkiismeretét az ilyen kicsinyes támadásokkal szemben megnyugtatta.

Szeless Ödön.

Nőgyesület v. ülése.

Rimaszombat és vidéke jótékony nőgyesülete f. hó 25-én délután 3 órakor a takarékpénztár nagytermében választmányi ülést tartott. Jelen voltak: Bornemisza Lászlóné elnök, Molnár Józsefné alelnök, Kern Adolfné igazgató, Baksay István titkár és Szeless Ödön jegyző a tisztikar részéről; továbbá Beliczky Viktorné, Ethey Aranka, Kubinyi Bertáné, Marton Jánosné, Raisz Mari-kovszky Emma, Sárkány Imréné, Szere-dynszki Sándorné választmányi tagok.

Az elnöki széket Kern Adolfné igazgató elfoglalva, a tagokat szívélyesen üdvözli.

Első tárgya a gyűléstartás idejének vasárnap délutánról szombat délután 5 órára való áthelyezése képezte.

Élénk vita után, melyben a választmány minden jelen volt tagja részt vett, az indítvány elfogadtatott.

Bornemisza Lászlóné hivatkozva az eddigi gyakorlatra, Sylvester estéjét a nőgyesület javára kívánja lefoglaltatni, s a siker biztosítása érdekében egy aláírási ívnek kibocsátását látja szükségesnek.

Az ülés nagy tetszéssel elhatározta, hogy sylvesteri thea-estélyt a „Három Rózsa” nagytermében megtartja a hagyományos 1 frt belépti-díjjal. A részletek megbeszélése után Kern Adolfné igazgató-elnök előterjeszti indítványát, hogy tekintve, miszerint a nőgyesület hű kíván maradni tradícióihoz, melyek közt a nemes szórakozásnak a jótékonyág érdekében való igénybevétele is helyet foglal, határozza el a nőgyesület egy nagyobb szabású elite táncestély rendezését.

Együttal felhívja a választmány-tagjait, hogy sziveskedjenek nyilatkozni, vajjon milyen zsánerű legyen a táncestély?

Majdnem egyhangulag a jelmez-estély mellett nyilatkoztak a választmány tagjai.

Volt ugyan szó hangversenyéről is, de ez ellen Bornemisza Lászlóné azon helyes érvet hozta fel, hogy ép most az evangélikus egyház is készül egyet rendezni.

Volt szó bazárról is, de ez ellen szól az általános hangulat az ajánlatásokkal felmerülő költségek miatt. Árucarnokot nyitni pedig kínálgatás nélkül nem felel meg a kívánatos élénkségnek.

Ily körülmények közt általános tetszéssel fogadtatott Bornemisza Lászlóné indítványa, hogy 1893. év január 28-án a „Három Rózsa” nagytermében tartassék jelmez-estély.

A főbb intézkedések megbeszélése után a részletes intézkedések megtételére egy végrehajtó-bizottság alakítottatott Bornemisza Lászlóné, Molnár Józsefné, Kern Adolfné Beliczky Viktorné és Marton Jánosnéból, mely magát az egyesületi jegyző útján férfi tagokkal is kiegészíti.

Együttal határozatba ment, hogy a mulatság a nőgyesület árvainak felszólítására tartassék.

Bornemisza Lászlóné élénk szavakban adott kifejezést ama társadalmi jelentőségű óhajnak, hogy a férfi rendező-bizottságban városi és megyei ifjúság karöltve szerepeljen.

A választmány tagjai meleg szavakban üdvözlötték ez előkelő felfogást.

Ezután Hevessy Bertalanné megválasztott választmányi tagnak, amit egy kiküldött bizottság fog tudomására hozni.

Még egy özvegyasszonynak szavaztatott meg karácsonyra 3 frt segély; elnök bejelentette a nőgyesületi karácsonyfára vonatkozólag tett intézkedéseit, s ezek közt a nagy közönségnek hírlapok útján is adakozásra való felszólítását, ami után a 2 és fél óráig tartó választmányi ülés Bornemisza Lászlóné által meghangu köszönetnyilvánítása után a tanusított érdeklődésért, melyet a mulatság érdekében jövőre is kikért, Kern Adolfné igazgató által szívélyes zárószavak mellett este fél hatkor bezárattott.

HIREK.

— Lovag Kellner Ferdinánd, a VI-ik tüzérdandár parancsnoka szerdán Kassáról városunkba érkezett, s a következő napon szemlét tartott a tüzérek felett.

— Az árvák karácsonya. Deczember hó 18-án fogja a rimaszombati jótékony nőgyesület felállítani szokásos karácsonyfáját a szegény gyermekek számára. Sokan — igen sokan vannak azok között az ártatlanok között, kik még nem ismerik a bűnt, kiknek szíveik még romlatlanok, üdék — sokan vannak, kiknek a karácsony is csak oly szomorú, mint az év legtöbb napja. Fekete kenyér csillapítja éhségüket, rongyok védik testüket a csikorgó hidegben. Ezeknek a szerencsétleneknek akar egy vidám napot szerezni, ezekben a szegényekben akar némileg segíteni a jótékony nőgyesület az „árvák karácsony fája” által. Ruhát ad a ruhátlanoknak a szeretet ünnepén. Igen, de a jótékony nőgyesület csak oly mérvig gyakorolhatja a szeretet ez édes parancsát, a mely mérvig azt anyagi erői engedik. Ez anyagi erő szaporításához járuljon hozzá mindenki tehetsége szerint. Deczember hó 14-éig a jótékony nőgyesület igazgatóságához küldjék ruhaneműekből álló adományait azok, kiknek résztvevő szíve a szegényeken segíteni akar.

— Szerencsétlen vadászat. Mult vasárnap — mint értesülünk — Csapó Mihály pelsüci városi kapitány Kardos mezőrendőri kapitánnyal, ennek fiával és Barkai nevű kerülővel kimentek vadászni a pelsüci Nagyhegyre. Legelső zsákmányul mindjárt egy hatalmas vad-disznó jelentkezett, melyet egy ügyes lövés le is terített. A vadászok örömjongással rohantak a szép zsákmányhoz, midőn egyszerre ez felemelkedve ismét menekülni akar. Menekülést megátalándó, az egyik vadász még egy lövést tett a hatalmas állatra. És ez a lövés volt szerencsétlen, mert a vad erős csontjairól egy szem srét visszapatatva Kardos felé repült s gégejét keresztül furta. Kardost csütörtökön vitték Pestre

orvosi gyógykezelés végett. Komikum is van a dologban, a mennyiben ugyanis a magához tért vad a zavar között elmenekült s Gencs felvette útját, hol az éppen nyulászó S o m o g y i Károly csetneki földbirtokos kezére került ki olcsó diadallal vitte el a szép zsákmányt a vadásztársaságtól. A másik komikum pedig az — mit a rosz nyelvek beszélnek — hogy a vadászok egyikének sem volt vadászati jegye, s így a megtörtént szerencsétlenség és a zsákmány elvesztése mellett még büntetve is lesznek.

— **Csizi fürdő.** Hull a hó, fehér lepellel borítja el a sikot és hegyormokat, a fagy letépi a lombfűzér utolsó faszálványait s mi mégis fürdőlétről irunk, még hozzá igazi örömmel és lelkesedéssel. És ezen érzelmeinket indokolják Csiz fürdő életében f. hó 26-án végbement döntő mozzanat, a részvénytársasággá alakult csizi közbirtokosság magát a kir. törvényszéknél mint nyilvános cég bejegyeztetvén. „Csiz jod-brom forrás fürdő részvénytársaság”, így hangzik az új czim. Vezérigazgatóul Glósz Arthur, igazgatósági tagokul Molnár József, Horváth József és Pazár Andor, felügyelői tagokul Bornemisza József, Huszthy Béla és Fláskó György lettek bejegyezve. E tények Csiznek ünnepszámba mehetnek, mert az anyagi felvirágzás, a legszebb jövő van biztosítva a részvénytársasággá történt alakulás közgazdasági jelentősége s a vezérő férfiak általánosán ösmert nemes törekvéseinél fogva. Gratulálunk mi is az új igazgatóságnak!

Halálozás. Sulyos családi gyász érte e hó 19-én lapunk szeretett munkatársát, Záhonyi János s-gömöri körjegyzőt. Három éves kis leányát rabolta el a sir, búborítva a szerető szülőket, testvéreket. Oszinte részvételt vagyunk mi is, a veszteség felett, mert barátaink fájdalma a miénk is, s kívánjuk, hogy az őszinte osztakozás keservében hegesztő ír legyen vérszobára. A család a következő gyászjelentést adta ki: Záhonyi Záhonyi János és neje Holicus Juszti, gyermekeik Aladárka és Corneli ke nevében is, a fájdalomtól megtörtént kedves kis leányuk és testvérük Mili kénének 1892. évi november hó 19-én reggeli 7 órakor, 3 éves korában történt váratlan elhunytát. E kedves kis halott hült tetemei folyó évi november hó 20-ik napján délután 4 órakor fognak a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint, a sajjögömöri sirkertben öröknugalomra tétetni.

Az engesztelő szent mise-áldozat Harkáson folyó hó 21-én fog az egek urának bemutatni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Meghívás.** A gömörmezei ált. tanítóegyesület „központi választmánya” f. év december hó 7-én d. e. 9 órakor Rimaszombatban a községi elemi finiskola tanácstermében gyűlést tart, melyre a választmány m. t. tagjait tisztelettel meghívjuk. A gyűlés tárgyai: 1. A közgyűlés határozataiból kifolyó intézkedésekről szóló jelentés. 2. A pályázati hirdetés feltételeinek megállapítása. 3. A járaskörök őszi gyűléséről felvett jegyzőkönyvnek felolvasása és tárgyalása. 4. Folyó ügyek. 5. Indítványok. — Keit Rimaszombat, 1892. év nov. hó 26-án. Törköly József, egyesületi elnök. Czikora István, egyesületi főjegyző.

Wolfram Vilmos szobafestőnek lapunk mai számában közölt hirdetésére különösen felhívjuk a közönség figyelmét. Wolfram valóságos művészi tökélyvel kezeli azt az esetet, mely már évek óta nevet szerzett neki. A rozsnyói kórház, árvaház, gyermekseminarium, kápolna, sereg, polonkai, tornai stb. templomok, gr. Andrássy parnói, betléri kastélyainak szép festései mind az ő munkái.

— **Nagy tűz** volt Likéren f. hó 21-én esti 8 órakor kigyulladt a Helkin János csüre. Alig pár pillanat alatt lángokban állott már a szomszéd Helkin Péter csürje és istállója is, porrá égett mintegy 300—350 mmáza széna és sarju, 15 kereszt gépeletlen gabona, a csürökben elhelyezett szekereket, gépeket s egyéb szerzőmokat, valamint az ólban volt 8 drb szarvasmarhát s egyéb állatokat, hogy megmenteni sikerült, a szélcsend s a csekély számú lakosság ügyes és bátor működésének köszönhető. Még elég jókor segítségre érkezett a likéri gyári tűzoltóság 2 szivattyúval és a Rimabrézóiak 1 szivattyúval, kiknek segélyével a tüzet reggel 3 órára sikerült eloltani. A tűz gyújtogatásból eredt. Az elégett épületek igen csekély összegig, a bent égett takarmányműek pedig éppen nem voltak biztosítva. Megemlítést érdemel, hogy a károsultak átelleni szomszédja Sztruhár János, ki különben községi törvénybíró? mert a károsultak egyikével haragban van, kutjából a víz merítését megtagadta, s csak egy lelkes tűzoltó erőlyes közbelépése után — ki a bírót tűzbedobással fenyegette — sikerült a kut vizét felhasználni.

— **Amerikai reklam.** Egy new-yorki temet-

kezési vállalat hirdetésén a következő sorok olvashatók: „Temetések leszállított áron!” Minek is élni, mikor oly olcsón szerezhetsz magának az ember diszes temetést!

— **Állami kedvezmény.** A kereskedelemügyi m. kir. minister, a m. kir. pénzügyminister hozzájárulásával, az 1890. évi XIII. t.-czikkben meghatározott állami kedvezményeket R o x e r Gyula nadabulai (Gömör-Kisbontvármegye) csomagoló papirgyáros cég ugyanott létesített ipartelepe részére az 1892. évi január hó 1-től számítható 10-évre engedélyezte.

— **Szilvóriomos világ.** Sok volt a szilvatermés Vályban s a főzés még most is egyre tart. Azonban a jó hírnévnek örvendő vályi szilvóriumra nincs vevő ez ideig. A szabálytalanságból eredő büntetés a főzők között még ez ideig nem fordult elő.

Nyilatkozat.

Dr. Veress Samu és Papp László uraknak a „Gömör-Kishont” legutóbbi számában megjelent nyilatkozatára a következőket tartottam szükségesnek megjegyezni.

A tudósítás megtámadott részét teljesen magamévá teszem, azért habár ebben az ügyben a szerkesztőség minden tagja szolidaritást vállalt — mégis a felelősséget úgy is mint szerkesztő, úgyis mint magán ember egészen magamnak tartom fel — s arra a „jóformán pusztavéletlen”-re kijelentem, hogy Papp László urat egyenesen meghívtam az estélyre s a dr. Veress Samu ur „véletlen”-e pedig oly természetű volt, hogy még a távollevő, akadályozott E. J. ur üdvözlését is elhozta nekem s kijelentette, hogy neki multkori névünnepe tett üdvözlétemet viszonzni kívánja.

Ezen kijelentésem eléggé leszállítja a névünnepen való véletlen megjelenés jelentőségét. Valószínűleg tévedésből került dr. Veress Samu és Papp László urak nyilatkozatába a „véletlen” szó.

Az „Ellentétes elvi álláspontot” ők hangsúlyozták beszédeikben s az „ellentétes frakció” egyenesen Papp László ur kifejezése volt — éppen azért én a „jó hiszemű állítás” kifejezésben foglalt insinuatit Papp László urra visszatüsitom.

Hogy a „Gömör Kishont”-tól meghatalmazást nem kaptak arra, hogy minket és magukat az ellenséges francziák és poroszokkal összehasonlítsák, hogy ellentétes frakcióról beszéljenek, mik alkalmat adhattak a cikkírómnak, hogy a tudósításba a „Gömör Kishont”-ot is belekeverje: az a „Gömör Kishont” és az ő belügyük, melyet felülbírálni nincs jogom, — de annyit megjegyezhetek, hogy maguk és más rovására mosakodni, a nyilvánosság előtt — talán mert szereplésük „valakinek” zokon esett, — nevetséges, muzsikaszó és csengőpohár után nem illik a nyilatkozat.

A mi pedig 13 éves a mult dicsőségét illeti — hát én azt nem bántom, eléggé lerántotta már azt ügyes tollával Papp László ur maga a „Gömör”-nek két hasábján. Különben a 13 éves mult csak a „Gömör Kishont” elnevezésre vonatkozik, mert a mai lapjuk két éves fejeles.

Ezen kijelentéssel tartoztam az igazságnak.

Rimaszombat 1892. nov. 26.

Szeless Ödön.

Törvénykezés.

Gwelfek és Gibellinek harcza. Eddig Abauj-Torna méltán első megyéje volt az országnak, megszerezte hírnevét Nagy-Ida. A szomszédság folytán jussot követelünk mi is magunknak a nagy dicsőségből, s úgy látszik nem kellett hajba kapnunk egymással, hogy magunk számára megszerezzük e kiváltságot. Baracznán nem tudom folyóvíz van-e, de ha az nincs, patak okvetlenül van, melynek partjain Faraó nagy nemzetének két törzse édeglélt már századokat megelőzőleg teljes egyetértésben. A patak parti paloták teljes pompájokban hirdették az arra menőknek azok lakóinak jól létét. A vizek fölötti feltétlen rendeltetés megoszthatatlanul e két törzs tulajdona, volt s mindenkor foghattak halat és szent György nap előtt békát. Amde visszavonás s kaján irigység ha állandó tanyát ver az emberek közt, még a legnagyobb barátságot, rokonságot is képes ellenállhatatlan gyűlölettel eltölteni egymás iránt. Az ember tragoediájában, mikor Ádám az eszkimók földjére jut, az első eszkimónak hozzáintézett kérelme add uram, hogy sok fókánk legyen, mert a mint később megjegyzi azért nem tudnak társaival kijönni, mert a foka kevés, a kereslet nagy. Nem tudom nem ez vezérelte-e Gwelf Portelekiéket is oly ellenséges indulatra Gibellin Lovasék ellen, mivel ez utóbbiak a vízfolyása mellett felebb lakván, a víz kincseit

mindig elfogdosták, illetve kifogdosták amazok előtt. Denique az ok meg volt, de hogy ne mondja a világ, hogy Gwelf Portelekiék nem gavallérok, áthitták a szomszéd palota lakóit a Gibellin Portelekiéket egy kis barátságos béka peccenyére. Kellő szertartás közt megjelent a család férfi tagja az asszonyok nélkül, mert azok nem számítottak a politikában. A nagy apparátussal rendezett estélyről nem maradt el a pezsgő — spiritus sem, mert hiába a „lélek” az, ami igazgatja az emberek cselekedeteit.

Ez egyszer azonban nem igazgatta, hanem felzúgatta és a Gwelf Portelekiék megfélemlézve a hős pitiumról, actióba léptek és Gibellin Lovasokat, kitették az utcára, akarom mondani a patak partjára.

A kitett fél ily szokatlan vendéglátás után szépen hazatért. A vendéglátó fél ily nem remélt visszavonulás által vérszemet kapva elhatározta, hogy harcza áll. És az elhatározást csakhamar tett követte s

Sűrű setét éj volt

Nem ragyogott a hold —

alkalmas volt a támadásra. Ősi jó szokás szerint, mintha törökre mennének fokosokkal felfegyverkezve roñantak ivadékaikra, illetve csak a szomszéd kastélyra. De a kastély állt rendületlen, úgy, hogy a harc-vágyó fél egy pár ablak beverése után kénytelen volt visszatérni otthonába.

Mióta a nagy hatalmak a nemzetközi differenciák kiegyenlítése céljából a római pápát szokták felkérni bírónak, az ügyek rendesen mindkét fél megalégedésére szoktak elintéztetni, Gibellin Lovasok is gondoltak ilyesmire, amde Baracza még nem jutott odáig, hogy táviró hivatalal lenne ellátva, a Rómába való utazást pedig igen hosszúnak találták, inkább csak bejöttek Rimaszombatba és a kir. törvényszéket kérték fel ezen nagyfontosságú nemzetközi állapot helyreállítására, azonban a kir. törvényszék nem a római pápai ítélet szellemében hozta ítéletét, adván csak az egyik félnek igazat, míg a másik fél hős tagjait nyolcz-nyolcz napi fogházra és a palotán ejtett rombolások által okozott kár megtérítésére marasztalta, illetve kötelezte.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Civis Romanus Polonka a „Gömör-Kishont” cikkírója. Az erdészeti bizottság cikkírója a történekről referálva a saját egyéni nézeteit is kifejezésre juttatta. Elfogja ismerni, hogy amint önnök joga van a törvény alapján állást foglalni, neki viszont a finansziális szempontot hangsúlyozni, mert igaza lehet ottan, hogy minden közgazdasági intézményből eredő haszonnak egyensúlyban kell lenni a reá fordított áldozattal. Ha cikkíró azt a jelen esetben nem találja, úgy bizonyára álláspontja a vitát provokálhatja, de nem a támadó módot, mert objectiv álláspontja csak ilyent tesz jogosulttá. Sértő hanghordozást, vagy insinuatit felfedezni csak képzeldéssel lehet, mert egy ártatlan hiedelem kifejezésre juttatása, hogy esetleg, ha az erdészeti bizottság gyűlésén többen jelentek volna meg, akkor tán sikerül többséget szerezni egy finansziális szempontnak, insinuatit nem képez, s azért annak betudását vissza kell utasítanom cikkíró érdekében.

TUDÓSÍTÁS.

A nagyérdemű közönség becses megrendelését van szerencsém kérni.

Templomok, termek és szobák

KIFESTÉSÉT

freskókkal vagy anélkül

művészi stilszerű kivitelben elvállalom.

Üzletem oly módon van berendezve, hogy a legszigorubb igényeknek is megfelelhettek, Pesten és a külföldön működött üzletvezetőm s képzet segédeim közbejöttével a legnagyobb munkát is a legrövidebb idő alatt képes vagyok bevégezni.

Magamat és üzletemet a nagy érdemű közönség becses pártfogásába ajánlva maradtam

Rosnyón, 1892 november 25.

Mély tisztelettel

WOLFRAM VILMOS

szobafestő.

Egy 5 éves 165 cmtr.

magas sötétpej, hibátlan, ki-
tűnő magasvérű kanca

KOCSI-LÓ

eladó.

Hol? megmondja a szer-
kesztőség.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség
becses tudomására hozni, hogy f. hó 20-án
vasárnap Rimaszombatba érkeztem és a

Három Rózsa

vendéglőben rendelkezésére állok. — Kiváló
tisztelettel

MAYER EDE
fogorvos.

!!Legnagyobb és legolcsóbb bevásárlási forrás!!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, misze-
rint a helybeli piacon már több év óta fenálló

ÜZLETEMET

átalakítva ujonnan rendeztem be és bátorodom a t. cz. nagyközönséget
a közeledő karácsonyra

JÁTÉKARÚK

beszerzésére tisztelettel meghívni.

A hangzatos és sokat ígérő hirdetések és az árak hitelének mel-
lőzésével, melynek amúgy is csak a t. cz. közönség félrevezetésére céloz-
vák, csakis annak kijelentésére szoritkozom, miszerint

JÁTÉKARÚ CSARNOKOMBAN

a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelű mulattató darabokkal szolgálhatok,
ugy gyermekek, mint felnőttek részére.

Áraim minden versenyt felülmulóan, s a hirdetett árakkal szemben
a legolcsóbbak; mert elvem csekély haszon mellett nagy
forgalmat elérni.

Vidéki rendelvények, ugy fűszer, valamint diszmű és já-
tékarúkbán pentosan és olcsón teljesítetnek.

Midőn még t. cz. vevőimnek az eddigi bizalomért hálás köszö-
netet nyilvánítom ki, fogadják nagyrabecsülésem kifejezését mely-
lyel vagyok illő tisztelettel:

BRÓDI BERTALAN.

!!Legnagyobb és legolcsóbb bevásárlási forrás!!

Karácsonyi és ujévi tárgyak kiállítása.

Ne mulassza el senki

mielőtt téli árúkbán, különösen sücs-árúkbán és Jäger-ruhákban, harisnyákban, keztyük-
ben bevásárlását eszközli,

LÖFKOVICS LIPÓT

főtéren levő áruraktárát megtekinteni, hol ezen árú roppant nagy választékban és a legjutányosabban kaphatók.

OCCASIO.

400 drb. férfi kalap különböző kivitelben, minden lehető szín- és formában mélyen leszállított áron	75 krtól kezdve.
160 drb. női Valerie-flanel blúz	á 1 frt 20 kr.
100 drb. női alsó nadrág	á 75 kr.
150 drb. női barchet alsó szoknya	á 85 kr.
100 drb. női Valerie-flanel szoknya	á 1 frt 10 kr.

Szücs-árú minden árban:

500 drb. muff minden színben	75 krtól.
200 drb. női sapka	1 frt 20 krtól kezdve.
100 drb. női gallér	90 krtól kezdve.
80 drb. boa	2 frttól kezdve.
30 drb. fehér és szürke boa	á 3 frt.
100 drb. gyermek téli köpeny roppant olcsó árban.	
600 drb. női felöltő hosszú és rövid.	
300 drb. férfi Jäger-ing	á 85 krtól.
200 drb. férfi Jäger-nadrág	á 85 kr.

Czipők minden árhoz:

Gyermek-ruhákban — barchet-szövet-, vagy trikóból — óriási választék és roppant olcsó árak mellett.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Karácsonyi és ujévi tárgyak kiállítása

Karácsonyi és ujévi tárgyak kiállítása.

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI TÁRGYAK KIÁLLITÁSA.

Városunk s a színészet.

Gyakran és hosszasan emlékeztünk már meg lapunk hasábjain a színészetéről, közművelődésünk eme fontos tényezőjéről s ama hő óhajlásunknak adtunk kifejezést, hogy városunk közönsége végre már tekintse a színházat szükségletnek s mutassa meg — mennyire méltó jó híréhez. Azon örvendetes körülmény, hogy ezuttal városunkban egy jó nevű, tisztességes és szorgalmas társulat tartózkodik, s hogy az előre aláírt bérlet szép eredményt mutat fel, újból kezükbe adja a tollat, a szép eszme érdekében néhány szót hangoztatni.

Minden városnak műveltsége és előhaladása annál nagyobb, minél többet áldoz közcélokra, iskolákra s a művészetre. Ez utóbbi kategória egyik főszlopa a színészet. A ki vándorbottal kezében utra kel, bejárja az idegen vidék hepe-hupás talaját, a ki mint a szélről üzött katáng-kóró hányódik, hol jobbra, hol balra, azután oda áll elénk a recsegő deszkára, könyvet facsar szívünkön, édes mosolyt csak ajkainkra s édes hazánk zengetes nyelvén adja vissza a mi szépet megírtak; a színész, — nagyon, de nagyon reáshozál arra, hogy helyzete és sorsa szívünkön feküdjék. Kell, hogy mi közönség ragadjuk meg a színészet állandóságának eszméjét városunkban, illetve megyénkben. Utalhatunk más megyékre s városokra, hol a színészetre ezrek évezrek vannak költségvetésbe téve. A nagyobb városok közül költösvetést: Pozsony 6000, Szeged 8000, Debreczen 10000, Szabadka 5000; kisebb helyek közül: Zombor 2000, Nyitra 1200, Lugos 1000, Beeskerek 1000, Deés 800, Lőcse 800 forinttal segélyezik évente a színészetet; ezenkívül a legtöbb megye segélyezi évente s óriási azon városok száma, melyek 200—500 forintig támogatják színészetüket. Hogy a színészetnek hazánkban culturalis missiója van, leginkább bebizonyul abban, hogy legközelebb már tetemes államsegély fog utalványoztatni több szintársulatnak. Ugyanis a jövő évtől kezdve az egész ország 21 szini kerületre lesz felosztva, melyekben 21 szintársulat fog működni. Minden kerület anyavárosra fog kapni, mely köré a kerülethez tartozó városok csoportosulni fognak. A „Színészek Lapja“ legutóbbi 32 száma hozza is a kerületi rendszer tervezetét, melynek értelmében, mint a XVII-ik kerület anyavárosa Rimaszombat van jelezve, körötte pedig segédállomásokul: Lőcse, Rozsnyó, Igló, Késmark, Poprád; pótállomásokul: Jolsva, Tiszolcz, Dobsina, Tornaiya s N.-Rőcze. Ezen városok területére lenne utalva azon szintársulat, mely pályázat útján kerületünket megnyerné. Az államsegélyből 1470. frt esik kerületünknek. Ilyformán egy jól szervezett szintársulatot kapnánk, melyet azonban saját érdekünkben is, minden erőnkkel gyámolítanunk kell. Ugy megyénk, valamint városunk segélyezni tartoznak azon szintársulatot, mely teljesen ide lesz utalva, a melynek „itt élnie, halmia kell“. Első és főkélek ennek keresztülvitelére, egy szimpátozó egyesület létesítése. Ezen egyesület az egész megye területéről csoportosítsa párthiveit s tartsa székhelyét a megye székhelyen. Minden rendes tag, ki egyszersmindenkorra 20 frtot fizet, alapító tagja az egyesületnek, melynek évi tagdíja 3 frt legyen. Ha elegendő tagok lesznek, kidolgozhatjuk az alapszabályokat s megkezdhetjük működésünket. Nyilvános életünk szereplői ragadják meg az alkalmat, bujjanak ki az éji homályból s tüzzek ki a világosság zászlaját. Jöjjünk össze a casinoban, alakítsuk meg a végrehajtó-bizottságot, intézzünk felhívást a megye közönségéhez s biztos sikere leend törekvésünknek.

Előre!

Aesopus.

A mi színészeink.

Megjötték. Pedig úgy voltunk velük, mint Budapest Duseval. Hol neki melegedtünk, s lelkesedve hirdettük, hogy már bizonyos, — hisz előre fizettünk; már a tenyereink viszkettek is a taps izgalmától — s megint csak hallanunk kellett, hogy elmentek, ki jobbra, ki balra; — más — talán jobb hazába. De végre a negyedik kínálózó társulatot sikerült megnyernünk.

Kölesönösen ért bennünket szerencse.

Kedden délután érkeztek meg, agyon csigázva az ut fáradalmaitól; összekékülve a hidegtől. Én megszántam őket. Van a sorukban valami részvétre keltő: az otthontalanság. Pár hétig, hónapig felütni a deszka templomot, abban estéinkint áldozni, — sokszor hitetlenek, sokszor hideg, érzéketlen közönség előtt, mely nem méltányolja őket; nappal pedig kényelmetlen hónapos szobáskába húzódnak meg, sokszor többed-magával; — vékony étlappal, csupán az eszme, a művészet lelkesüléséből merítve kitartást: bizony küzdelmes, hálatlan, töviskoszorus pálya.

Legyenek azért üdvözölve, találjanak hívókra; művészetük erejével, törjék meg a közöny páncélját, — daluk melegével olvasszák le az eszmékért lelkesülni nem tudó szivekről a jeget, hogy ha másutt nem: a szépet való lelkesülésben, a művészet iránt való hódolatban, annak megértésében s így birtoklásában mindnyájan egyenlőek legyünk.

Három előadás folyt már le, s a közönségnek alkalma volt ítéletet mondani, úgy az operetben énekük felől, mint a drámában, színészi képzettségük felől.

Mi legigazibb művelőzet reményében nézünk működésük elé.

Az előre hirdett első előadás keddi helyett némi akadályok miatt szerdán tartatott meg. Színre került a „Prolog“, és a „Kanári hercegnő“ operette, egészen telt ház előtt.

A „prologban“ szerepeltek: a magyar Thalia, (B. Polgár Fanny). Génusz, (Szabó Etele), Közöny, (Szilágyi Berta), Rimaszombat nem-tője (Szűcs Margit), színigazgató: (Bátosy Endre.)

A költemény szépen megírt, lendületes, emelkedett részletekben gazdag. Mint a személyekből is sejthető a színészet sorsát tárgyalja.

Az előadás megnyerte a közönség tetszését, zajos tapssal hívta a szerzőt, Kunhegyi Miklóst a társulat titkáráját.

A prologot a „Kanári Hercegnő“ 3 felvonásos operette követte. A meséje mint a legtöbb operetnek romantikus, vidám, kedves. A Kanári sziget uralkodó hercege meghal, és egy leánykát hagy hátra. A leánykát gyámja, védője Bombardos tábornok. (Polgár Béla.) Egy udvari eselszövény azonban melynek élén Pataquiese tábornok áll (Polgár Károly) megbuktatja Bombardos tábornokot; s az árvát tejtestvérevel menekülni kényszeríti, s uralomra juttatja Gousmen herceget. Az árva nővérevel elhagyatva nő fel, s végre férjhez mennek: Inez a kanári hercegnő (Szathmáry Zsuzsika) Pedriló fogadóshoz (Bátosy E.) Pepita, (Laky Eugenia) a tejtestvér pedig Inigó maffa paraszthoz (Pálfi János.) S mindketten szeretik férjeiket Bombardus kutatja az árvák hollétét végre rájuk talál. Ő maga egy közeli régivárban lakik s megismerteti magát a nőekkel, a férjeknek azonban adja, hogy ő molnár s nagybácsi. Bombardos azon tőri fejét, hogy lehetne a hercegnőnek visszaszerezni a koronát? S e végből várában hivat össze, — a hölgyeket gyakran egy-két hétre is magához hívja, hogy az udvari szokásokat s műveltséget elsajátítsák.

Mig ez történik, megházasodik az öreg Pataquiese tábornok, s mint jó izlésű férfihez illik: fiatal, szép nőt veszen: Catharinét, (Szilágyi Berta.) Catharinének hasonlóképp jó izlése van, s azért beleszeret Gousmen hercegbe, a ki viszont legkevésbé egyiptomi József. A tábornok szemletra indul s bevetődik Pedriló fogadózába, s véletlenül ugyanitt ad légyottot Catharine Gousmen hercegnek. Előbb az ifjú pár jelenik meg s látszik, hogy a herceg már unja a dolgot, de jól meg van fogva, nem szabadulhat.

Egy oldal szobában tünnek el. Jön aztán az öreg Pataquiese, kinek Pepita jó felszolgálója.

Az öreg ur udvarol, mire a herceg csak úgy véletlenül belép. Egymásra ismernek. Nagy meglepetés. Mit keres itt? A herceg azt vallja, hogy az itt levő, most látott ártatlanság esábitja.

Az öreg urnak tetszik a multság, szépeleg a herceg hasonlóképp hogy elüsse a zavarát. A hölgynek kezeit csókolgatják, mikor belép a feleség, a szerető: Catharine a féltékenység ördögével szemében, ezen szókkal: megfogtam szörnyeteg.

Férj és herceg mindkettő magára érti, s különösen az öreg roppant zavarba jő, hogy így megégette a forró kása a száját. De feltalálja magát s ő vonja felelősségre nejét. Ez felé, hogy „önt üdvözölöm, tudom, hogy rossz utakon jár s hogy hűtelen.“ Egyik kezébe a férje, másikba a herceg kezét szoritja s tart egy pompás leczkét férjének, úgy, hogy a herceg értsen róla.

Az öreg el van ragadtatva, hogy őt hogy szereti ez az asszony, s kéri, hogy bocsásson meg, hisz tréfa volt? Catharine bocsánata jelül a herceg karjaiba omlik. A tábornok figyelmezteti, hogy nem jó helyre borult? S erre ő: „Ó a megzavart lélek,“ mentegetődzés közt férjét öleli át.

Idő mulik. Pataquiese felfedezi, hogy mit forral Bombardos tábornok, s titokban két angol hölgyet küld kikémlelni a várat. Bombardos észre veszi, s a pinczébe zárhatja őket, s helyettük angol hölgyeknek öltöznek fel az ép ott levő hercegnő jelöltek.

Ez alatt a két férj sehogy sincs megelégedve azzal, hogy feleségeik oly sokszor távoznak; ki tudják a jelszót s ők is be jutnak a várba. Ott látják nejeiket mint apródokat, majd mint angol misseket. Azok azonban nem akarják őket felismerni.

Pataquiese megjelen 2 század katonasággal. Az angol missekkel megállapodik, hogy miféle jellel tudatják az apródok közt levő hercegnőnek személy azonosságát. A szemlére az ott levő férfiek is felállnak, mert nem tudnak hova menekülni, s őket jelölik meg mint hercegnőket; nagy csudálkozásukra hogy ők hercegnők, fogságba kísértetnek.

Igy sikerült félre vezetni Pataquiest, a hercegnőt hűveinek bemutatni. S a vége, hogy Bombardos megbuktatja a herceget s a kanári hercegnő lesz, az uralkodó. Férjéhez nagy ő mint tejtestvére hű marad. Pompásan sikerültek Szathmári Zs. és Laky E. kettőse melytől nagyon fülbemászón esengett ki az első éneke, s a két ellen tábornok: Polgár Béla s Polgár Károly duett énekei:

Szathmáry Zs. igen kedvesen, Laky E. nagy otthonossággal, — s eleve séggel Szilágyi B. kifejezőleg, drámai erővel játszottak.

Bátory és Polgár Károly nagy feltűnést keltettek, s a többiek mind hozzá járultak a darab sikeréhez.

Csütörtökön a „Márvány-hölgyek“ került színre. Négy felvonásos francia színmű, Csepreghy F. fordításában. Maga a darab életképe a mult és jelennek. Allegorikusan mutatja fel a nőket természeti gyengeségükben. Erős vonásokban domborítja ki, hogy a nők mindig egyek felettük, akaratukon egy hatalom uralkodik: a hiúság, a tetszeni vágyás a ragyogni szeretés. S azon nagy igazság emelkedik fel kérélhetetlenül a mű irányzata képen, hogy a pénz mindenható volt és az marad. Szív és erkölcsi érték süket pengésű, nem talál oly állandó hallgatóra, mint az arany esengése. Szépség, s más külső előnyök csak másodsorosok a gyémánt fénye mellett. S a nők e főbálya hogy a gyémánt fénytől elvonják, a férfi tönkretételére. De lássuk a művet magát:

Az előjáték azt mutatja be, milyenek voltak a nők 2000 év előtt?

Athenében vagyunk, hol ledérsége daczára Alcibiades (Polgár B.) megszerzi a főuralmat. El itt egy gazdag polgár Gorgias (Szabó Gábor), ki Ciprusnak az egész szüretjét s hozzá Athéne minden hordóját meg veszi. A hordók megtelnek s must még mindig van szüretlenül, kikergeti tehát Diogenest (Kunhegyi M.) hordó lakából. Ez (Bátosy E.) Phidiasnál keres menedéket. Gorgias Phidiasnál 3 szobrot rendel meg; ez megalkotja: Aspasia (B. Polgár Fanny) Laís (Szabóné) és Phrine (Radák Róza) szobrai. Alkotásai oly remekek, hogy ő maga beléjük szeret, s midőn Gorgias követeli a kifizetett szobrokat, Phidias visszautasítja. A törvény Gorgias mellett szól, de beleegyeznek Diogenes azon ítéletébe, hogy válasszának maguk a szobrok tulajdonost. Phidias szól előbb. Feltárja előttük szerelmét, ímegható szavakban festi lelke boldogtalanságát, ha el kellene őket veszitenie. A szobrok némák, mozdulatlanok. Most Gorgias beszél: tündér palotákról, paradicsomi kertekről, fényről, dicsőségről... s in a szobrok meglevenednek; a harcban Gorgias a győző, Phidias az elbukott.

2-ik rész. Milyenek a nők ma? Rafael szobrász (Bátosy) beleszeret Markó énekesnőbe, (B. Polgár F.) s miatta elhagyja eddig bálványozott anyját, (Szilágyi B.) s a felfogadott árva Mariet, (Szabó E.) s egy külön villába telepednek le. Hat hétig nagy a boldogság, de Markó megunja az elvonult életet, s Rafaeleket 10.000 frankja is elfogyott), s szórakozni vágyik. Egy hő imádójának, Tresné grófnak, (Szabó G.) hogy látogassa meg. Rafael féltékeny, töpreng. Ekkor keresi fel régi jó barátja Desgenais hírlapíró, (Kunhegyi M.) s barátját felakarja ébreszteni, ezalatt a gróf megjelenik, s a nő az unott kedves füle hallatára mondja neki, hogy soh'sem szerette Rafaelet, s kész a gazdag gróft követni. Desgenais indatosan tesz szemrehányást a divathölgynek, ki közönyösen hallgatja végig. Majd fellívja barátját, hogy hagyja el e lakot. Ez nem képes megvalni. Minden erkölcsi erejétől megfosztotta szerelme. A barát elmegy. A nő vérig sértegeti gúnyjával a tehetetlent. S végre is összetört lélekkel távozik.

Testileg, lelkileg megtörve tér haza. Anyja s az árva leány, ki szereti őt melegen fogadják. Dolgozni akar, de annak alakja kísérti.

Haláltusát viv. Megjelenik a jó barát. Vigasztalja, biztosítja. Nincs orvosság. Marie s a jó barát karjai közt szenved ki. E perczen jelenik meg a Marie nevével féltékeny tett Marco. Maglátja az élettelen, s mintha sikoltani akarna — nem. — megfordul, s közönyösen, mint kire fontosabb dolgok várhatnak elhagyja a termet.

Megrázó életigazság nyilvánul e darabban, hű képe az életnek, mely erős nyomokat hagy. Színészeink, mintha mára tartották volna erejüket: előadásuk sikere a tegnapi jóval felül

multa. B. Polgár Fanny az utolsó képben tán hidegebb márvány szobor volt, mint a milyen szép vala az elsőben. Teljes routinnal, eleganciával játszott, s remekül domborította ki a divathölgy jellemét. Az előjáték és a II-ik felvonás személyei közül Szabóné, Radák Róza, Szűcs Margit, Arányi Emma igen kedves alakok voltak.

Marie naivságában oly megkapó volt, mint fájdalom meghatott.

A férfiak közül Batosi tünt ki tragikai erejével. A hallgatóságot igazán gyönyörködtette. Legsikerültebb alkotása: a megtört lélek vívódása a halállal, szinte vele éreztünk.

Kunhegyi M olyan igazi művelt korbelt hirtapiró volt, annyi eleganciát vegyített játékába, hogy első rendű szalonszínésznek kell tekintenünk.

Kivált még ügyes, jellemző játékával Polgár Béla, ki a nagyvilági urat nagy sikerrel és szabotossággal adt.

Vidéki Lapok.

Hazánk föld- és természetrajzi, történelmi, kivált faj- és műveltség, történelmi, különösen pedig napraji és nép lelki állapotainak, viszonyainak ismerete éppen nem teljes és kimerítő; sok hézag van, lezáró munkákhoz hiányzik az anyaggyűjtés, az előmunkálat.

A vidéki sajtó könnyen és jelentékenyen közreműködhetnék ez ügyben.

Minden vidéken, különösen azokon, a környékre nézve központi helyeken, hol lap jelenik meg, vannak intelligens egyének, tanárok, tanítók, lelkészek, jegyzők, orvosok, mérnökök, birtokosok stb., a kiknek kellő általános műveltség mellett elegendő szakképzettségük is van, hogy bizonyos tudományos ággal komolyabban foglalkozzanak. Ezeket minden alkalommal arra kell ösztönözni, hogy vidékükön kutassanak, vizsgálódjanak, gyűjtsenek, az észleletek fölött elmélkedjenek s az eredményeket közzé tegyék — mindenekelőtt az illető vidék sajtójában. Sok ember munkához látna, ha volna, aki serkentse, az eredmények, kivált a nyilvánosan közlöttek, élesztenék munkakedvét s mind mélyebbre ható tanulmányokra indítanák. A komolyabban gondolkozók érdekekkel és elismeréssel fogadnák vidékük ismerettségének adatait s a nagyobb olvasóközönség is rendkívüli nagy szellemi hasznára, lassanként hozzá szoknának és megkedvelnék a tanulságosan érdekes olvasmányt.

Ilyen lokális tanulmányoknak önként kínálkozó hálás tárgyai lehetnének: A vidék klimatológiai és meteorológiai viszonyai, időjárás hőmérsék, csapadékok s légköri tünetmények föld- és talajrajzi, hegy- és vízrajzi állapot, turista, nyaraló, — fürdőügy. Természetrajzi viszonyok; a vidék sajátosságai, növény- és állatvilága, a népies elnevezések, hiedelmekkel és használatokkal együtt; östörténelmi maradványok, leletek feltárása, gyűjtése, régiségek, emlékek leírása, fentartása; nemzeti, helyi történelmi adalékok a családok, községek stb. levéltári alapján; okiratok közlésével; kulturtörténelmi adatok, városok, céhek stb. múltjából; irodalmi-történelmi kutatások az illető vidéken született vagy lakott írók életéről és művéről stb.

A leghálásabb kör azonban, a mely itt dus termést biztosító, könnyű megmivelésre kínálkozik, a vidék népe maga, anyagi és szellemi életének összes nyilvánulásai. A t. szerkesztő ur engedelmével közelebbről külön vállalkozom arra, hogy t. olvasóit e határ dűlőin kalauzoljam; most az ide tartozók bővebb fejtegetése helyett szószerint ide iktatom az e tudományokkal foglalkozó Magyarországi Néprajzi Társaság alapszabályainak 3. §-át:

„A társaság tanulmányozásának tárgyai; az ország mai és egykori népeinek eredete, fejlődése, állapota, ethnikai jelleme és anthropológiai mivolta; a néplelek és néplelet nyilatkozatai. **Ilyenek:** életmód, foglalkozás, lakás, eszközök, **díszítés,** zene és költészet, táncz és játék, **szokások és** erkölcsök, szólásmód és közmondás, **hagyomány és monda,** babona és ráolvasás, **népmese és** találós mese, népdal és rege stb., **végre az ország lakóinak testi alkata.**“

Mily gazdag tér a megfigyelésre, gyűjtésre, vizsgálódásra, elmélkedésre! Mily fontosak a **nemzeti életre** és szellemre az itt elérhető eredmények! És mily sürgős itt a munka, tekintve azt, hogy mik ez ősi hagyományok, a primitív kultúra e maradványai, e jellemzetes, sajátosság vonások rohamosan pusztulnak, elmosódnak! És e téren való hasznos munkássághoz nem kell szaktudomány, még nagy műveltség sem. Értelmes, megfigyelő tehetség, megbízhatóság, jó akarat, a nép iránti vonzalom és a vele való banni tudás mellett bármely laikus becses adatokat szolgáltathat a tudománynak, a mely e téren egyenesen rá van utalva minden népréteg közreműködésére.

E munkálkodást irányítani, eredményeit közölni első sorban a vidéki sajtónak szép és hasznos feladata. Az általánosabb érdekű részeket pedig az ország szakemberei számára a legcélszerűbben lehet értékesíteni a Néprajzi Társaság értesítőjében az „Ethnografiában.“

Ha az intelligens vidéki ember vidékének és népének ismertetésével foglalkozik és eziránt állandóan buzgólkodik, csekély fáradsággal; serény eszközökkel, költség nélkül azt a nevezetes eredményt **érné el, hogy** ösztönt és alkalmat adna a komoly munkára, a hasznos irodalmi foglalkozásra, felkeltene a közönség érdekét az ily munkálkodás iránt, arra indítaná, hogy megtanuljon látni, észrevenni, megfigyelni, a magától megbecsülni, a mi igen üdvös a műveltség emelése, az öntökéletesítés érdekében, végül pedig rendkívül becses anyagot és adatokat szolgáltatna a nemzeti tudomány és az emberi tudás számára.

Az illető lapok maguk, melyeknek jelenleg legfeljebb a vidéki olvasóra nézve van némi momentán érdekük állandó és maradandó becsüekké válnának, tekintélyük, hatásuk növekednék. És igazán nemes és a közméltánylás bizonyos kivívó hivatást töltenének be. **Nonquis.**

Csarnok.

HEBRON RÓZSÁJA.

A filiszteusok királya damaskusi bankároktól kölcsönt vett fel hadicizélokra. Körül hordoztatta a véres kardot, elrendelte a mozgósítást és háborút izent az izraelitáknak.

Szent Dávid sem volt rest, előkapta paritytyját, megfujta trombitáját és elrendelte a sorozást.

Szüret táján egymásután rukkoltak be az ujonczok Hebronba és felesküdtek Dávid zászlója alá, mondván „a te csontod és a te tested vagyunk.“ Vig élet volt a városban; csinos huszárok, nyalka bakák csábították a hebroni szépeket. És bizony — valljuk meg őszintén, a hajadonok már abban az időben is szerették az egyenruhát.

Pajkoskodtak, kaczerkodtak a vitézekkel; itt is légyott, ott is légyott!

A konyha tünderei bőségesen osztogatták a félredugott libacizombokat és az izraelita hadsereg összes legénysége úgy meghízott, hogy alig tudott járni a nagy kövérségtől. Dávid király nem bánta, hadd egyék a hadsereg, legalább nehezebben tudnak megfutamodni a csatában, s a komisz kenyérből is több marad az államnak.

Azonban a sok kaczer, kikapós fehér cseléd közt, megcsaltak egy erényes, megközelíthetetlen leányt, a Jedihael ur szobaleánya Elojzát. Gyönyörű gyermek volt!

Tizenhat éves gyenge szűz. Szeme ragyogott mint a rubint; arca piros volt mint a bibor-csiga; fogainál a tirusi igaz gyöngy sem volt fehérebb. Az egész város úgy hívta e caoda szép teremtest: „Hebron rózsája.“

Először egy baka káplár: Eleásár, a Dodo fia akarta leszakítani ezt a felső bimbót, de a vakmerő ficzónak orbánczot kapott a jobb arca, valószínűleg a „Hebron rózsája“ tövisétől. Utána Naftali, a vidám pék önkéntes kísérté meg az ostromot, de annak meg fejébe borítá a szemérmes kis leány a szakajtó-kosarat.

Zebulonnak, az elbizakodott huszár strázsamesternek a fejében azonban a legjobban motoszkált a gondolat; az ő oldalát legtovább sarkantyuzta a vágy. Száz darab virginiába fogadott Izakhár firelrel, hogy vagy az övé lesz az égből leszállt angyal, vagy senki másé. Még az nap este engedélyt kért, hogy takarodó után is a városban maradhasson.

Fényesre kinyalva, takarosán kikéfékezve lépett be az aranyos szobacizzához és sarkantyuját összecsapva így szólt: Hebron rózsája! Izrael virága! Jelentem aláson szerelmes vagyok! Tisztességes szándékkal közeledem hozzád, nem akarlak én elcsábítani, hanem Mózes törvénye szerint feleségül venni.

Elojza e beszédre elejtette a törölt, szemét lesüté és piczi piros ajkát ily beszédre nyitá: takaros Zebulon, vitézek gyöngye, ne szédíts el, ne bolondozzál; miért játszol a szívemmel, mikor tudod, hogy mi nem lehetünk egymásé soha?

— Warum nicht? kérdezte a vitéz strázsamester.

— Hát csak azért, mert én szegény szolgálóleány vagyok és nem tudom érte letenni a kaucziót.

— Hiszen galambom ez még a legkevesebb; az én tatámnak virágzó tollkereskedése van és fizet mint a parancsolat.

— Az már más! — felelé olvadozva Elojza; csak hogy az én szívem, édes Zebulóm, nem olyan könnyen olyad ám; mert én csak hőst tu-

dok szeretni, olyan vitézt kinek mellén fityeg a tapferkeit-ordó. Menj hát szívem, menj a harcztérre, gyilkold hazám ellenségeit a filiszteusokat és ha visszatérsz tied kezem, a gyűrűs!

Zebulon hévvel ragadta meg Elojza kezét; magához szoritá a leányt és megesküdött, hogy vagy ott marad a Refaim völgyében, vagy megszerzi a metaliát. Másnap riadót fújtak a táborban. Az izraeliták csatarendbe állottak és farkaszemet vetettek a filiszteusokkal.

Megkezdődött az ütközet; repült a dárda sivitott a nyilvessző, a bivalybőr-pajzsok oldalán kopogott a kopja. Az ítélet napja érkezett el; Dávid király serege alig állta már a tüzet, sikoltott, jajgatott ezer sebesült, rémesen hörögtek a haldokló daliák, a trombitások már retirát akartak fujni, mikor Zebulon őrmester a harc élére állva elkialtja magát: Utánam a ki nem gyáva!

Új kedv, új lelkesedés szállt a csüggedő csapatba.

Zebulon, mint egy kiszabadult oroszlán rohan a csatába, ősi fringijával rakásra gyilkolá a filiszteusokat és az óriás-vezérnek Uribundának egy csapással metszette kétfelé a koponyáját.

A csata meg volt nyerve; de a harczos Zebulon is ott feküdt a csataterén megsebesülve, a hol lábát vágta le egy gyilkos filiszteus.

Szent Dávid a saját paritytyjával ajándékozta meg a hőst és mellére tűzte a tapferkeit ordót. Mikor a veres-csillag kórházból kiszabadult Zebulon őrmester; béna lábbal, mankóra támaszkodva elballagott „Hebron rózsája“-hoz és ily szavakra fakadt: szép leány itt vagyok; állasz-e szavadnak.

Elojza sirva borult a vitéz vállára és így felelt: tudom, hogy az ördögök közt is a sánta a leggonoszabb, de azért szeretlek; azért a tied vagyok hős Zebulon!

A legtöbb adót fizető megyebirtokosok névjegyzéke.

Id. Hegyessy Sándor* földbirtokos Csoltó 391 frt 99 kr., Pál András bérlő Simonyi 389 frt 06 kr., Komjáthy Miklós földbirtokos Söreg 389 frt 06 kr., Dr. Török János* tb. főorvos Tornallya 387 frt 64 kr., Ebeczky Elek bérlő Ajnácskő 386 frt 10 kr., Gottlieb Jakab regalebérlő Nyustya 386 frt 04 kr., Szontagh Zoltán főszolgabíró Királyi 385 frt 78 kr., Bjel Mihály bérlő Polonka 384 frt 93 kr., Boross István molnár Rimaszécs 384 frt 75 kr., Putnok Mór képviselő Putnok 384 frt 59 kr., Grósz Jónás földbirtokos Balaton 379 frt 72 kr., Schwarcz Ede földbirtokos Tornallya 377 frt 41 kr., Mézszáros Bálint* rk. pap Rimaszombat 376 frt 88 kr., Sarlay Pál földbirtokos Dété 375 frt 47 kr., Hruska András bérlő Nyustya 374 frt 08 kr., Ragályi Géza* vm. pénztárnok Rimaszombat 373 frt 10 kr., Kubinyi Kálmán földbirtokos Nyustya 366 frt 92 kr., Rosenberg Márton kereskedő Putnok 363 frt 58 kr., Fekethe Nándor gyógyszerész Putnok 361 frt 69 kr., Horváth László földbirtokos Osgyán 361 frt 44 kr., Kubinyi Manó földbirtokos Várgede 360 frt 07 kr., Hanvay József földbirtokos Naprágy 358 frt 90 kr., Néhrer Gyula kereskedő Rozsnyó 351 frt 97 kr., Nagy Sámuel nyug. kur. bíró Budapest 341 frt 03 kr., Vajda András földbirtokos Osgyán 332 frt 94 kr., Hubay László földbirtokos Szkaros 332 frt 09 kr., Szentiványi Árpád képviselő Felfalu 331 frt 89 kr., Kubinyi József földbirtokos Kerepecz p. 328 frt 30 kr., Id. Süteő István* városi közgyám Rszombat 324 frt 80 kr., Czibur Kálmán* földbirtokos Csetnek 320 frt 66 kr., Tóth Endre magánzó N.-Röcze 318 frt 92 kr., Remenyik Andor földbirtokos Gicze 316 frt 48 kr., Bornemisza László alispán Rimaszombat 314 frt 70 kr., Dancs László földbirtokos Kövecses 308 frt 70 kr., Markó J Imre* kereskedő Rozsnyó 306 frt 92 kr., Szentiványi Géza földbirtokos Gömörpanyit 302 frt 91 kr., Máriaassy Géza földbirtokos Berzete 302 frt 67 kr., Madarassy Gyula földbirtokos Gortva p. 299 frt 94 kr., Szontagh Andor* földbirtokos Csetnek 297 frt 62 kr., Szelezky Dénes földbirtokos Kelemér 297 frt 39 kr., Balog Samu ny. pénzügyigazgató Serke 293 frt 02 kr., Alexy Albert* kereskedő Rozsnyó 291 frt 18 kr., Alitisz Miklós földbirtokos Sid 290 frt 33 kr., Hennyey Kálmán ügyvéd Rszombat 288 frt 21 kr., Ecseghi Ferencz ügyvéd Rszombat 286 frt 87 kr., Latinák Rudolf földbirtokos Ploszkó 284 frt 05 kr., Latinák Frigyes földbirtokos Ploszkó 284 frt 04½ kr., Ruthényi Béla földbirtokos Ráho 280 frt 73 kr., Podhraczyk Endre* urad. erdő-tiszt Pohorella 280 frt 60 kr., Soffer Zsigmond kereskedő Putnok 279 frt 44 kr., Baksay József kereskedő Rimaszombat 278 frt 09 kr., Flaskó György földbirtokos Feled 276 frt 29 kr., Schlosser Albert* kereskedő Rozsnyó 276 frt 20 kr., Török Bálint* árvasz. elnök Jánosi 274 frt 50kr., (Vége köv.)